

definite experience related to the teacher's profession, motive to the active self-perfection in the educational process.

Nowadays the problem of forming professional future teacher-philologists' personality orientation is sufficiently relevant in the educational sphere and requires its solving, as on the one hand, the orientation to the profession, which forms during the process studying at high schools, gives young specialists an opportunity to realize their won potential in the future professional circles, promotes constant professional self-perfection. This fact, in its turn, gives an opportunity to feel the personal self-sufficient and competitive ability on the market of the modern pedagogical society. On the other hand, the problem of the orientation is particularly meaningful for Ukrainian society, because a lot of our graduates try to avoid job placement at secondary schools and realize their professional potential in the different, more prestige spheres. In the context of this fact the development and application the pedagogical technology of forming professional future teacher's personality orientation in the teaching process of high schools acquires the novelty.

The process of formation of the emotional component of professional future teacher-philologists' personality orientation has been carried out according to the bases of the facilitative approach to the teaching process, using such methods as encourage, emotional response, assurance, positive confirmation.

Keywords: *personality, professional orientation, pedagogical technology, emotional component.*

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

УДК: 378.4+378126+37814

Дроздова К.В.

У статті з'ясовано особливості фізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку, визначено вплив морфо-функціональних особливостей у диференційованому розвитку сили, було визначено диференціацію розвитку рухових здібностей, розглянуто проблему адаптивного фізичного виховання при різних варіантах порушень постави.

Ключові слова: *молодші школярі, фізичний стан, фізичний розвиток, морфо-функціональні особливості, порушення постави.*

FEATURES OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN'S PHYSICAL DEVELOPMENT

Drozdova K. V.

The recent studies of the physical development of primary schoolchildren indicate significant somatic features of various diseases. According to many authors, along with exogenous factors, namely body typology defines some options providing functional organism and its compensatory and adaptive reconstruction.

This approach is widely used in the selection of sports, in fact it promotes the most appropriate development of certain motor characteristics. And the most significant relationships are observed between somatotype and type of energy.

Keywords: *primary schoolchildren, physical condition, physical development, morpho-functional features, posture disturbances.*

Актуальність теми. Дослідження фізичного розвитку молодших школярів останніх років свідчать про суттєві соматотипічні особливості розвитку різних захворювань. За даними багатьох авторів, поряд з екзогенними факторами, саме типологія організму визначає певні варіанти функціонального забезпечення організму та його компенсаторних та адаптаційних відбудов.

Досить широко такий підхід використовується у спортивному відборі, адже саме він сприяє найбільш адекватному розвитку тих чи інших рухових якостей [3]. Причому найбільш суттєві зв'язки відзначаються між соматотипом та типом енергозабезпечення. Основним компонентом, що визначає перебіг окислювально-відновних процесів у організмі, є кисень. Його ж потрапляння в організм забезпечується дихальною системою. У цьому випадку на думку Козленко М. П., Кузнецова В. С та інших авторів саме функціональний стан системи зовнішнього дихання є тим фактором, який передує спочатку формуванню певних варіантів дихання людини, а потім її розвитку відповідних функціональних систем, що визначають функціонування організму за таких умов [5,6].

Особливо актуальною ця проблема постає у дошкільному та шкільному віці, коли у дошкільному віці, за даними В.Г. Алямовської (1993), Ю.Ф. Змановського (1996), Е.Я. Степаненкової (2001), досить часто розвивається хронічна патологія органів зовнішнього дихання, а у шкільному – безпосередній вплив на функціональний стан організму виявляють різні форми деформацій хребта (від сколіотичної постави до сколіозу). Причому в останньому випадку значну роль відіграє також формування патологічних форм спини та грудної клітини (Коробейнікова Л.Г., 2001; Радохонська А., 2000 та ін.), що визначає цю проблему як досить актуальну.

Щодо формування рухової функції, більшість дослідників вказують на значний вплив морфо-функціональних особливостей у диференційованому розвитку сили, швидкості, витривалості, гнучкості й спритності. Ці особливості характеризують пропорційність будови тіла, соматичну частину конституції, окремі антропометричні ознаки, рівень біологічної зрілості, рівень фізичного розвитку і т.д.

Так, Г. Кураєв встановив, що у представників різних соматичних типів, розвиток рухової функції обумовлюється особливостями будови тіла. Наприклад, брахіопластичний тип (широкоскладений) найчастіше має довжину тіла нижчу за середню, порівняно короткі, товсті руки й ноги, широку грудну клітину. Під час виконання швидкісних бігових вправ у нього з'являється швидка задишка, дихання стає різке і через невеликий розмір легені менше спадаються [203].

Дихальна недостатність пояснюється звичним, дуже високим вдихувальним положенням грудної клітини навіть у спокійному стані. Діти такого типу

набагато легше переносять великі фізичні навантаження силового характеру, ніж швидкісного. Є. Мартіросов стверджував, що вузькогрудий суб'єкт напевно чи здібний до тривалої фізичної праці, для підняття ваги високорослі будуть менш пристосовані, ніж низькорослі; для швидких і спритних пересувачів довгоногі суб'єкти більш пристосовані, ніж коротконогі, широка, коротка долоня непридатна для тонкої роботи; коротка нога й рука в цілому непродуктивні при розмашистих рухах тощо.

Дані інших дослідників дозволили встановити, що сила долоні астеників звичайно незначна, але вони можуть при короткочасному напруженні здійснювати значну роботу. У них слабо розвинена здібність до своєчасного напруження й розслаблення. Атлетики можуть під час роботи застосовувати значну силу (за динамометром 60-65 кг), але здібність до легкої ручної роботи в них нижча, ніж у представників інших груп. Пікніки працюють швидко, сила долоні рук дорівнює 45-50 кг, середня ручна умілість їх гірша, ніж в астеників, але краща ніж у атлетів.

Аналогічну ситуацію спостерігають дослідники, що користуються іншою класифікацією. Мезоморфний тип посідає середнє місце за моторним профілем, перевершуючи крайні типи за висотою моторної витривалості; доліхоморфний відстає у швидкості крупних рухів; швидко виконує дрібні рухи і значно відстає в силі й витривалості, що відповідає його ототожненню з типом атлетичним. Брахіморфний тип перевищує обидва згадані типи в силі рухів, причому у представників цієї групи розкид коливань моторного профілю незначний.

Ці та інші дані дозволили чіткіше провести диференціацію розвитку рухових здібностей представників різних соматичних типів.

1. Ектоморф – володіє стрункою статурою, довгими й гладкими, м'якими рельєфними м'язами, покритими шаром жиру. М'язи зазвичай тримає розслабленими. Володіє короткими швидкісними даними й спритністю. Холоднокровний, поступливий за характером, добре переносить короткочасні навантаження, рідко перетреновується, його мускульна сила здебільшого незначна, не володіє великою витривалістю. Ектоморфний тип – це однобічний спортсмен. Для досягнення максимальних показників його слід примушувати здійснювати значну динамічну мускульну роботу, постійно давати граничне навантаження. Цей тип вимагає керівництва з боку тренера.

2. Ектомідіал – за своїми фізичними даними є худорлявим і жилим. Він дуже рухливий, швидко й енергійно починає будь-яку фізичну діяльність. Динамічний, з гарним рельєфом м'язів і швидкою реакцією здатний досягти високого рівня спортивної техніки. Ектомідіал володіє колосальною енергією, повний бажання вдосконалюватися. Емоційний порух відіграє для нього головну роль. Не любить входити у близьке зіткнення з супротивником. Не любить силових видів. Витривалість для нього не характерна. Потребує нагляду тренера. На нього сприятливо впливають вправи зі штангою. Має потребу у значній кількості їжі, вітамінах групи «В», протеїнах і вуглеводах.

3. Медіал – різнобічний спортсмен, завдяки пропорційній будові тіла, швидкості, прекрасній координації рухів, спритності. Він дуже працездатний і агресивний. Якщо розвине мускулатуру, то може стати спортсменом високого класу. Часто переоцінює свої можливості, зашкоджує здоров'ю й унаслідок

док чутливості дуже нервує. Через свою активність і надзвичайну напругу швидко стомлюється і перетреноується, прагнучи працювати далі, погіршує своє здоров'я. Його слід навчати розумно витратити свою енергію, регулярно відпочивати, суворо дотримуватися дієти.

4. Ендоморф – схильний до зайвої повноти і рідко досягає успіху в спорті. Його фігура з широкими стегнами і сідницями має округлі форми, шкіра ніжна, дуже чутлива, волосся тонке. Розслаблений, добродушний, іноді володіє великою фізичною силою. Схильний до ожиріння через надмірно розвинений кишковий апарат. Дієти не дотримується. При суворій дієті і посиленому фізичному навантаженні успішно виступає в таких видах спорту: боротьбі, плаванні, важкій атлетиці, штовханні ядра.

5. Мезоморф – витривалий, з міцною статурою, добре розвиненими м'язами ніг, тонкою талією, дуже широкою спиною і розвинутою грудною клітиною; має виняткову силу. Шкіра груба, нечутлива, волосся густе, жорстке. Звичайний його стан – розслаблення, у разі споживання їжі проявляє велику енергію й витривалість. Доброзичливий, але дуже збудливий і емоційний. Не володіє швидкою реакцією, яка властива худорлявим людям, але достатньо швидкий і спритний, завдяки великій фізичній силі може сягати блискучих результатів. Схильний покладатися на свою силу, нехтує швидкістю й спритністю. Витримує велике навантаження й рідко перетреноується.

Проблема адаптивного фізичного виховання при різних варіантах порушень постави вирішується досить активно, але до цього часу немає чітких варіантів його диференціації залежно від функціонального стану системи зовнішнього дихання, а тим більше від анатомічних особливостей будови грудної клітини.

Саме тому нами було поставлено мету вивчити можливості диференціації занять з фізичної культури у загальноосвітніх школах на підставі фізичного розвитку грудної клітини.

Для досягнення цієї мети необхідно було вирішити такі завдання:

1. Дослідити фізичний розвиток та визначити функціональний стан організму молодших школярів загальноосвітньої школи.
2. Проаналізувати особливості фізичного розвитку та функціонального стану організму молодших школярів залежно від фізичного розвитку грудної клітини.
3. Сформувані основні напрямки корекції функціонального стану організму молодших школярів засобами фізичної культури залежно від фізичного розвитку грудної клітини.
4. Визначити критерії диференціації методичного забезпечення занять з фізичної культури у загальноосвітніх школах у молодших школярів з різним фізичним розвитком грудної клітини.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань нами були використані традиційні методи дослідження фізичного розвитку молодших школярів та сучасний поліфункціональний метод дослідження - спіроартеріокардіоритмографія (САКР).

Отже, доходячи висновку, ми вважаємо, що експериментальним шляхом вивчено можливість диференціації занять фізичної культури в учнів загальноосвітніх шкіл на підставі фізичного розвитку грудної клітини молодших школярів.

1. У роботі вчителя фізичної культури необхідно використовувати диференційоване застосування методів та засобів фізичного виховання з урахуванням розвитку грудної клітини молодших школярів.

2. У молодших школярів з вузькою грудною клітиною на підставі результатів дослідження фізичного розвитку та поліфункціонального дослідження за допомогою САКР виявлені: диспропорція індексу ЖЄЛ – 29% випадків; неадекватний рівень реагування серцево-судинної системи (32%); виразний рівень напруження функціонального забезпечення міокарду; напруження системи підтримки АТ 62,5% випадків та напруження за рівнем вегетативно-го забезпечення АТ.

3. У школярів з нормальною грудною клітиною виявлені виразне напруження за рухливістю грудної клітини – у 57,1% випадків; напруження функціонального забезпечення міокарду (28,6%); помірне напруження за рівнем вегетативного забезпечення ритму серця та артеріального тиску – у 71,4% та 83,3%, відповідно, що в цілому характеризує зміни у всій популяції та не вимагає впровадження корегуючих методів та засобів фізичного виховання.

4. У школярів з широкою грудною клітиною виявлено напруження за рухливістю грудної клітини – у 62,5% випадків; напруження за індексом ЖЄЛ (85,7%); диспропорція за рівнем адаптаційних можливостей серцево-судинної системи, підтримки функції серця та перерозподіл рівнів напруженості за вегетативним забезпеченням серцевого ритму та артеріального тиску.

5. Виявлені відхилення дозволили опрацювати основні критерії, що вимагають урахування при виборі методів та засобів фізичного виховання: в осіб з вузькою грудною клітиною – екскурсія грудної клітини до 4 см та низький індекс ЖЄЛ (до 50мл/кг), неадекватний тип реагування серцево-судинної системи на дозоване фізичне навантаження (за пробюю Руф'є); систолічний АТ 105 мм рт. ст. та вище; виразне порушенням вегетативного забезпечення артеріального тиску; з широкою грудною клітиною – надлишкова вага; екскурсія грудної клітини до 4 см та виражене зниження індексу ЖЄЛ (менше 50 мл/кг);

6. Врахування критеріїв у диференціації методичного забезпечення дозволило розробити основні напрямки корегуючого застосування методів та засобів фізичного виховання, попередні результати впровадження яких у навчальний процес свідчать про їх достатню ефективність щодо оптимізації фізичного розвитку школярів.

Література

1. Абдулина О. А. Общепедагогическая подготовка в системе высшего педагогического образования / О. А. Абдулина. – М. : Просвещение, 1990. – 141 с.

2. Адєєва О. В. Підготовка майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / 13.00.04 / Адєєва Ольга Вікторівна. – Одеса, 2009. – 211 с.

3. Васенко В. В. Формування готовності студентів до трудового виховання молодших школярів : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед.

наук: спеціальність 13.00.01 «Теорія та історія педагогіки» / В. В. Васенко. – К., 1992. – 18 с.

4. Загвязинский В. И. О системном и комплексном подходах в воспитании / В. И. Загвязинский, И. Г. Фомичева // Исследование методологических проблем комплексного подхода к воспитанию. – М., 1982. – С. 51-83.

5. Козленко М. П. Фізичне виховання учнів молодших класів / М. П. Козленко – К. : Радянська школа, 1977. – 144 с.

6. Кузнецова В. С. Новые подходы в организации педагогической деятельности учителя начальных классов / В. С. Кузнецова, Е. В. Позднякова // Начальная школа. – 2007. – № 2. – С. 11-12.

FEATURES OF PRIMARY SCHOOLCHILDREN'S PHYSICAL

Drozdova K.V.

Abstract. *The recent studies of the physical development of primary schoolchildren indicate significant somatic features of various diseases. According to many authors, along with exogenous factors, namely body typology defines some options providing functional organism and its compensatory and adaptive reconstruction.*

This approach is widely used in the selection of sports, in fact it promotes the most appropriate development of certain motor characteristics. And the most significant relationships are observed between somatotype and type of energy.

The main component that determines the course of redox processes in the body is oxygen. Its intake by the respiratory system is a factor that precedes the formation of certain variants of breath, and then the development of relevant functional systems that determine the functioning of the organism on the whole. According to V.H. Aliamovskaia (1993) Y.F. Zmanovskii (1996), E.Y. Stepanenkova (2001), this problem arises in preschool and school age, when chronic pathology of respiratory organs often develops, and at school various forms of spinal deformities (from scoliotic posture to scoliosis) directly affect the functional state of the child organism. In the latter case, formation of pathological forms of back and chest plays an important role. Most researchers mark the significant influence of morpho-functional features of differentiated development of strength, speed, endurance, flexibility and agility on the formation of motor function of a child. These features characterize the proportion of body structure, somatic part of the bodybuild, some anthropometric characteristics, level of biological maturity, physical development etc. Thus, it was found out that the representatives of different physical types have different development of motor function depending on structural features of the body.

E. Martirosov stated that people with narrow chest are hardly able to long physical work, weight lifting; long legged people are able for a quick

and agile movements than short-legged people; people with broad and short palms are unsuitable for fine work; short legged and armed people are generally unproductive in sweeping movements and so on.

Keywords: *primary schoolchildren, physical condition, physical development, morpho-functional features, posture disturbances.*

КООПЕРОВАНО-ДІЯЛЬНИСНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ ТА МУЗИЧНОГО КЕРІВНИКА ДНЗ

УДК: 373.211.24:372.878

Савченко Р.А.

У статті визначаються важливі концептуальні позиції для розв'язання проблеми формування музично-педагогічної компетентності педагогів, на яких ґрунтується кооперовано-діяльнисний підхід. Кооперовано-діяльнисний підхід трактується як система науково-педагогічних настанов щодо змісту і способу організації підготовки вихователів та музичних керівників ДНЗ, що передбачає необхідність спільної їх навчальної і майбутньої професійної діяльності на засадах співробітництва і співпраці, виходить із діалектичного взаємозв'язку особистісного і соціального та характеризується взаємозумовленістю, взаємодоповненням, взаємовпливом, взаємодопомогою суб'єктів діяльності.

Ключові слова: *кооперація, діяльність, кооперовано-діяльнисний підхід, музично-педагогічна компетентність, принципи кооперовано-діяльнисного підходу.*

В статье определены важные концептуальные позиции для решения проблемы формирования музыкально-педагогической компетентности педагогов, на которых основывается кооперировано-деятельностный подход. Кооперировано-деятельностный подход понимается как система научно-педагогических установок на содержание и способ организации подготовки воспитателей и музыкальных руководителей ДОУ.

Ключевые слова: *кооперация, деятельность, кооперировано-деятельностный подход, музыкально-педагогическая компетентность, принципы кооперировано-деятельностного подхода.*

Постановка проблеми. Сутність сучасної музично-педагогічної підготовки майбутнього педагога дошкільного навчального закладу полягає в комплексному підході до вирішення завдань, реалізація якого пов'язана з обґрунтуванням цілісної системи загальнонаукових, спеціальних знань, методик і встановленням взаємозв'язку людини як суб'єкта діяльності. Проблема формування музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів передбачає вибір та обґрунтування науково-методологічних підходів, які об'єднують